

Stockholm den 24 mars 2023

R-2022/2628

Till Finansdepartementet

Fi2022/03407

Sveriges advokatsamfund har den 19 december 2022 beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet En ny lag om stöd vid korttidsarbete – ett mer förutsägbart, förenklat och stärkt regelverk (SOU 2022:65).

Sammanfattning

Advokatsamfundet har, utöver de synpunkter som lämnas nedan, ingen erinran mot förslagen i betänkandet. Med utgångspunkt i direktiven har Kommittén om stöd vid korttidsarbete eftersträvat en ny lagstiftning på området som är ändamålsenlig och flexibel, och som samtidigt utgör en förenkling i förhållande till nuvarande bestämmelser. Kommittén har också önskat få fram ett regelverk som mer effektivt förhindrar missbruk. Advokatsamfundet anser i stort att förslaget lever upp till dessa angivna målsättningar. Kommittén har vidare övervägt behovet av att fortsatt ha två olika system för korttidsarbete, men kommit fram till att samtliga bestämmelser på området bör samlas i ett öppet och permanent regelverk. Advokatsamfundet delar den bedömningen.

Synpunkter

Ett samlat system för stöd vid korttidsarbete

Advokatsamfundet anser att regelverket blir tydligare om alla bestämmelser återfinns i ett enhetligt system, som kommittén föreslår. Det nuvarande stängda systemet som kan



aktiveras av regeringen vid en synnerligen djup lågkonjunktur har heller aldrig tillämpats. Dessa delar av regelverket bör därför rimligen kunna fasas ut och ersättas av ett permanent system där det också införs kompletterande regler som ger regeringen möjlighet att genomföra förutbestämda förstärkningar vid en synnerligen djup lågkonjunktur.

Ett nytt grundläggande kriterium för rätten till stöd

Enligt nuvarande regler är det grundläggande kriteriet för rätten till stöd, att en arbetsgivare har fått tillfälliga och allvarliga ekonomiska svårigheter. Det är känt att det uppkommit diverse domstolstvister kring tolkningen av begreppet allvarliga ekonomiska svårigheter. Kommittén föreslår nu att det avgörande för rätten till stöd i stället ska vara att arbetsgivaren har fått ett betydande behov av arbetstidsminskning. Efter att ha tagit del av utredningens resonemang kring detta kriterium, anser Advokatsamfundet att detta bör kunna leva upp till målsättningen om en mindre komplicerad prövning än enligt nuvarande regelverk.

Advokatsamfundet konstaterar också, liksom kommittén, att det föreslagna begreppet bättre träffar lagstiftningens syfte. Detta syfte är att stötta livskraftiga företag, så att dessa inte behöver friställa personal vid en tillfällig nedgång i efterfrågan som i sig föranlett övergående ekonomiska svårigheter. Genom att undvika uppsägningar kan personalen behållas i företagen och återinsättas i full tjänstgöring när de tillfälliga svårigheterna upphör. Advokatsamfundet delar uppfattningen att det är viktigt att syftet med stödet på detta sätt tydligare framgår av förutsättningarna för rätten till stöd. Vidare uppfattar Advokatsamfundet att det nya kriteriet kommer att bli mer framåtsyftande och dessutom tidigarelägga tidpunkten för bedömning av rätten till stöd, vilket bör ge bättre förutsättningar för ett positivt genomslag och motverka återkrav i efterhand.

Advokatsamfundet noterar vidare att ett krav grundat endast på att det uppkommit ett betydande behov av arbetstidsminskning i sig skulle öppna för en mycket generös tilldelning av stöd. Kommittén har dock föreslagit diverse ytterligare kriterier som motverkar detta. Advokatsamfundet delar uppfattningen att det utöver grundkravet bör gälla att behovet är tillfälligt, att det orsakats av ekonomiska svårigheter utom arbetsgivarens kontroll och att behovet av arbetstidsminskning inte kunnat förutses eller undvikas. Advokatsamfundet noterar vidare att en vinstutdelning i sig inte längre



ska behöva föranleda att rätten till stöd upphör. Eftersom begreppet ekonomiska svårigheter finns kvar som en underliggande förutsättning (även om detta inte längre utgör grundförutsättningen för rätten till stöd), och då detta kriterium tidigare kunnat innebära ett förbud mot vinstutdelning, kan möjligen ett förtydligande om att vinstutdelning i sig inte är diskvalificerande vara önskvärt.

Advokatsamfundet ställer sig alltså sammanfattningsvis bakom kommitténs förslag i dessa delar, men vill samtidigt från ett rättssäkerhetsperspektiv betona att det är viktigt att begreppet får sin tydliga och enhetliga avgränsning samt tolkning. Den slutgiltiga tolkningen får med nödvändighet överlämnas åt rättstillämpningen och enligt Advokatsamfundets uppfattning utgör utredningens resonemang kring begreppet en god grund för vidareutveckling i praxis.

Fler företag omfattas men incitament mot överutnyttjande tydliggörs

Det kommer alltså inte längre att krävas att ett företag fått allvarliga ekonomiska svårigheter för att erhålla stöd. Därmed kan det också, trots de ytterligare rekvisit som ska uppfyllas, komma att bli lättare för arbetsgivare att uppfylla kraven. Betydligt fler arbetsgivare kan då bli stödberättigade. Behovet av incitament och kontroller för att motverka ett överutnyttjande blir då tydligt och av stor betydelse. Kommittén föreslår diverse bestämmelser som ska utgöra sådana incitament, bland annat kostnadsdelning, krav på kollektivavtal eller enskilt avtal samt karenstid. Advokatsamfundet kan inte bedöma om dessa förslag utgör tillräckliga åtgärder för att fullt ut stävja ett överutnyttjande, men konstaterar att förslagen i sig förefaller ändamålsenliga för att kunna stävja felaktigt utnyttjande av stödet.

Förenklingar av systemet

Kommittén föreslår vidare diverse förenklingar av systemet för att underlätta administrationen av detta hos företagen samt handläggningen hos myndigheterna. Advokatsamfundet tycker att krav på löpande avstämningar har framstått som alltför byråkratiskt. Det bör räcka med en slutlig avstämning, såsom kommittén föreslår. En förlängning av stödperioden från sex till nio månader samt en fast tidpunkt för jämförelsemånaden, är också åtgärder som på ett effektivt sätt bör förenkla regelverket, liksom övriga förslag i denna del.



Regler angående återbetalningsskyldighet

Det har såvitt känt förekommit tvister där Tillväxtverket framställt stora krav på återbetalning av korttidsstöd på grund av att arbetsgivaren – som i övrigt uppfyllt kraven för stöd – begått vad som kan betecknas som formaliafel. Det förhållandet att arbetsgivaren i en sådan situation helt kan förlora rätten till stöd och bli återbetalningsskyldig har då inte alltid framstått som rimligt och proportionerligt. Kommittén föreslår nu att Skatteverket, om det föreligger särskilda skäl, ska kunna meddela undantag från återbetalningsskyldigheten om arbets- eller löneminskningarnivån inte överensstämmer med nivån i lagen, eller ingångna avtal. Om det föreligger särskilda skäl ska Skatteverket också, helt eller delvis, kunna befria arbetsgivaren från återbetalningsskyldighet om arbetsgivaren av någon anledning, där omständigheterna framstår som förmildrande, inte lämnat in anmälan om avstämning i tid. Enligt nuvarande regler kan befrielse från återbetalningsskyldighet endast meddelas om återbetalning framstår som uppenbart oskäligt.

Med det föreslagna kriteriet ”särskilda skäl” skulle utrymmet för befrielse utvidgas. Advokatsamfundet anser att det är av största vikt att kraven på regelefterlevnad upprätthålls, men anser ändå att Skatteverket ska kunna ges ett något större utrymme för att avstå krav på återbetalning, i fall då skälen för detta framstår som rimliga, på det sätt som kommittén föreslår. Advokatsamfundet vill betona vikten av att begreppet ”särskilda skäl” utifrån bland annat rättssäkerhetsperspektiv får en tydlig och bestämd tillämpning och att Skatteverket eftersträvar likabehandling vid sina bedömningar. En enhetlig tillämpning i dessa delar framstår som angeläget inte minst också från en konkurrensrättslig utgångspunkt.

Regler för att motverka missbruk samt effektiviserad kontroll

Reglerna om korttidsstöd innebär ett stort kostnadsåtagande för staten och det är därför rimligt att regler som motverkar missbruk av våra offentliga medel skärps och förstärks. Advokatsamfundet noterar särskilt att det nu föreslås straffbestämmelser som innebär att den som lämnar oriktig uppgift i anslutning till ansökan om stöd, eller inte anmäler ändrade förhållanden på korrekt sätt, kan dömas till böter eller fängelse. Advokatsamfundet kan ställa sig bakom en sådan skärpning av lagen för att stävja missbruk, men vill betona att begreppet oriktig uppgift måste begränsas till faktapåståenden och inte rena juridiska bedömningar, exempelvis bedömningar av vad som utgör ett ”tillfälligt” behov och liknande.



Samtliga de regler som kommittén föreslår för att möjliggöra en effektiv kontroll och för att motverka missbruk framstår dock sammanfattningsvis som välavvägda och Advokatsamfundet har därför inga särskilda erinringar, förutom i fråga om återkrav av stöd ska omfattas av det skatterättsliga företrädaransvaret. Det skatterättsliga företrädaransvaret omfattar som utgångspunkt skatter och avgifter och regelverket är konstruerat och anpassat till sådana skulder och deras ursprungliga förfallodag. Det ter sig därför främmande och är förenat med flertaliga tillämpningsproblem att utöka det personliga betalningsansvaret till andra bolagsskulder utan en mer ingående rättslig utredning av företrädaransvarets tillämpningsområde.

Systemets funktion vid en synnerligen djup lågkonjunktur

Kommittén föreslår alltså att det stängda systemet som kan aktiveras vid en synnerligen djup lågkonjunktur endast efter beslut av regeringen, nu avskaffas. I stället kompletteras det öppna och permanenta systemet med vissa regler och parametrar som kan aktiveras efter beslut av regeringen vid en synnerligen djup lågkonjunktur. Det kan exempelvis handla om att stödperioden förlängs, att undantag från karenstiden meddelas eller att statens kostnadsandel utökas. Advokatsamfundet instämmer i att en djup lågkonjunktur skulle kunna ställa krav på ytterligare insatser och generösare regler och finner det lämpligt att regeringen då kan besluta om vissa förutbestämda förstärkningar på sätt som föreslås.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander